

Motion till riksdagen

1985/86:479

Alf Wennerfors m. fl. (m)

Förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 (prop. 1985/86:125)

I Inledning

Svenska Varvs ledning har funnit det nödvändigt att avveckla den civila fartygsproduktionen vid Kockums varv. Beslutet innebär att personalen vid Kockums måste minskas med ca 2 000 personer. Det medför också en minskning av sysselsättningen för flera underleverantörer både i och utanför Malmöregionen.

Redan vid riksdagens beslut om den framtida varvspolitiken 1981 varnade vi för utvecklingen och framhöll att varvskapaciteten borde minska kraftigare. Hade så skett kunde neddragningen av Kockums ha kunnat genomföras under en konjunkturuppgång. Nu kommer i stället neddragningen att ske i en tid av tilltagande problem på arbetsmarknaden.

Sysselsättningsminskningen vid Kockums kommer att innebära en svår belastning på arbetsmarknaden i Malmö. Detta motiverar speciella åtgärder trots att alla de grundläggande förutsättningarna för god tillväxt finns i och omkring Malmö. Dess värre medförde emellertid det långvariga socialdemokratiska styret av Malmö stad att det under lång tid drevs en politik som försämrade förutsättningarna för näringslivet. Den socialdemokratiska markpolitiken i Malmö är ett avskräckande exempel på hur kommuner kan försämrat näringslivsklimatet. Resultatet har visat sig i ökad arbetslöshet, minskande befolkning och landets högsta socialhjälpandel.

En förutsättning för att problemen varaktigt skall kunna lösas är dock att det förs en allmän ekonomisk politik, som ger förutsättningar för tillväxt i hela Sverige. Vi har tidigare i olika motioner, bl. a. 1985/86:Fi213 och 1985/86:A225 redovisat den politik vi anser att regeringen borde föra.

Den kan i korthet sammanfattas på följande sätt:

- Det allmänna skattetrycket måste sänkas.
- Marginalskatter och andra tillväxthämmande skatter måste minska.
- De offentliga monopolerna måste öppnas för konkurrens.

2 Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder för Malmö

Det är mycket viktigt att de som friställs från Kockums så snabbt som möjligt kan slussas ut på arbetsmarknaden. Trots att arbetsmarknadsläget i Malmöregionen är ansträngt finns det goda förutsättningar att placera många av de friställda på den ordinarie arbetsmarknaden i Malmö eller inom pendlings-

avstånd. Vi tillstyrker därför förslaget om förstärkta resurser för arbetsförmedlingen.

Mot. 1985/86:479

Omskolning och förbättrad utbildning är det mest effektiva medlet för att stärka de arbetslösas situation på arbetsmarknaden. Åldersstrukturen vid Kockums är sådan att en stor del av de anställda är för unga för att vara aktuella för förtidspension av arbetsmarknadsskäl, samtidigt som deras ålder och starka specialisering utgör ett hinder för nyanställning. Kortvariga beredskapsarbeten kan inte ge någon tillfredsställande lösning på deras problem. Det är därför mer angeläget att genom utbildning ge denna grupp möjligheter att bygga på sitt yrkeskunnande så att de får goda möjligheter att hävda sig på expansiva områden och på områden där det i dag råder brist på arbetskraft. Eftersom andelen yrkesarbetare vid varvet är hög bör en väl anpassad utbildning göra dem väl rustade att finna ett nytt arbete inom andra verksamhetsområden.

Vid behandlingen av budgetpropositionen i januari föreslog vi en utökning av antalet platser för arbetsmarknadsutbildning. Samtidigt förordade vi en minskning av antalet beredskapsarbeten. Vi anser fortfarande att detta vore till fördel för arbetsmarknadspolitiken i hela landet. Dessutom skapar en sådan disponering av resurserna utrymme för det utökade behovet av arbetsmarknadsutbildning i Malmöregionen. Vi upprepar därför våra förslag från motion 1985/86:A226. Huvuddelen av behovet av arbetsmarknadsutbildning kommer att uppkomma först under kommande budgetår. Därför är det, enligt vår mening, naturligt att dessa kostnader också belastar anslaget för budgetåret 1986/87.

Det finns ett stort antal invandrare vid Kockums. Det är väsentligt att svenskundervisning ordnas för dem som har otillfredsställande kunskaper i svenska.

Vi vill, liksom i motion 1985/86:A748, understryka att om ett företag måste omstruktureras är det väsentligt att man kan behålla den personal som är bäst lämpad med tanke på den framtida produktionsinriktningen. En strikt tillämpning av turordningsreglerna kan medföra att den framtida produktionen sätts i fara. Enligt vår mening skall detta inte behöva medföra problem för den äldre arbetskraften. Vissa äldre kommer att ianspråktagas för den framtida ubåts- och marintekniska tillverkningen vid Kockums.

Den ombyggnad av järnvägsvagnar som kommer att ske vid Kockums de närmaste åren kan också medverka till att ge sysselsättning åt många äldre.

Regeringen föreslår att 20 milj. kr. disponeras för beredskapsarbete. Vi har tidigare understrukt att beredskapsarbete inte är något effektivt medel för att främja de arbetslösas möjligheter att få arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Beredskapsarbete skapar inlåsnings effekter för individerna. När beredskapsarbeten ordnas innebär det också en undanträngning av arbetsuppgifter från den ordinarie arbetsmarknaden. Beredskapsarbeten bör, som vi understrukt i motion 1985/86:A225, huvudsakligen tillgripas av sociala skäl — för att låta de arbetslösa bibehålla anknytning till arbetsmarknaden.

I viss utsträckning kan det av bl. a. sociala skäl vara nödvändigt att stödja de äldre personer som blivit arbetslösa genom att ge dem beredskapsarbete. Med tanke på att länsarbetsnämnden disponerar mycket stora resurser för

beredskapsarbeten bedömer vi att det utökade behov som kan uppstå under innevarande och nästkommande budgetår i första hand täcks inom ramen för en omdisponering av existerande anslag. I den mån detta inte skulle vara tillräckligt finns det möjlighet för regeringen att nyttja de medel den disponerar i enlighet med finansfullmakten.

Regeringen föreslår att 9 milj. kr. ställs till arbetsförmedlingens förfogande för ett ospecificerat projekt. Liksom beträffande ett liknande anslag till Uddevallaregionen anser vi att arbetsförmedlingen i Malmö bör arbeta med samma metod och medel som landets övriga arbetsförmedlingar. Det finns anledning att understryka att arbetsmarknadsläget i Malmö visserligen redan är allvarligt och att det kan komma att ytterligare försämrats, men det finns många andra regioner som har minst lika svår situation.

3 Lokaliseringsbidrag till Saab-Scania

Regeringen föreslår att 414 milj. kr. anslås till lokaliseringsbidrag till Saab-Scania för att uppföra en bilfabrik i Malmö. Förslaget innebär att lokaliseringsbidrag skulle beviljas vid investeringar utanför det stödområde som riksdagen fastställt vid det senaste regionalpolitiska beslutet 1985 samt att stödet skulle specialdestineras till ett enda företag. Detta kan i värsta fall ge upphov till handelspolitiska problem.

Enligt regeringens förslag skall lokaliseringsbidraget beräknas efter 200 000 kr. per nyinrättad arbetsplats, dock högst 15% av de totala investeringskostnaderna.

Saab-Scanias bilfabrik i Malmö kommer att uppföras i två etapper. Den första etappen avses bli helt färdig 1992, varvid det förväntas ha skett en nettoökning av antalet arbetstillfällen med ca 1 000 personer. Regeringens beräkning av lokaliseringsbidraget beräknas på det förväntade nettoantalet nyanställda fram till 1994/95, då även den andra etappen förväntas stå färdig.

När riksdagen under förra året hade att ta ställning till ett förslag som innebär att Volvo skulle få lokaliseringsbidrag för att uppföra en bilfabrik i Uddevalla förslog vi att detta skulle avvisas. Det måste från principiell synpunkt anses felaktigt att stora vinstgivande företag skall erhålla lokaliseringsbidrag för industrietableringar utanför de områden som riksdagen fastställt som stödområden. Det finns all anledning att anta att de båda bilfabrikerna kan etableras utan statligt stöd.

Med hänsyn till konkurrensläget mellan de två svenska biltillverkarna är det väsentligt att staten behandlar dessa lika. Det vore därför olyckligt om endast ett av företagen kom i åtnjutande av lokaliseringsbidrag för i princip likartade investeringar. Samtidigt är det högst otillfredsställande att riksdagen genom det tidigare beslutet i fråga om Uddevalla "tvingas" att bevilja lokaliseringsbidrag även till Saab-Scania. Det bör emellertid noteras att medan Volvo beviljats lokaliseringsbidrag på 230 milj. kr. föreslår regeringen att Saab-Scania tilldelas inte mindre än 414 milj. kr.

Enligt vår mening bör regeringen låta undersöka möjligheterna att förändra beslutet att tilldela Volvo lokaliseringsbidrag för att uppföra en bilfabrik i Uddevalla. Om detta visar sig möjligt bör regeringen kunna förändra

beslutet. I sådant fall bör naturligtvis inte heller något bidrag utgå till Saab-Scania. Mot. 1985/86:479

Om det icke är möjligt att förändra det tidigare beslutet bör bidraget till Saab-Scania endast omfatta fabriken's första etapp, vilket skulle innebära att de båda bilproducenterna erhåller lokaliseringsbidrag av samma storleksordning.

4 Användning av medel i investeringsfonder

Regeringen har beslutat att Saab-Scania skall få disponera 12,5 miljarder kronor ur de medel som företaget satt undan och kommer att sätta undan i investeringsfonder för att göra olika investeringar inom koncernen. Regeringen fattade ett likartat beslut beträffande Volvokoncernen. Liksom vid det tillfället vill vi framhålla att vi ser det naturligt att företagen skall få lov att disponera investeringsfondsmedel för att genomföra investeringar. Detta skall naturligtvis inte inskränka sig till de stora bilföretagen – alla företag bör fritt få disponera sina investeringsfondsmedel. Investeringsfonderna bör åter vara generellt frisläppta.

En sådan åtgärd skulle ha en positiv effekt på investeringar och expansionsvilja bland företagen. Som investeringsfonderna nu fungerar kan de snarast betecknas som ett medel för statsupplåning.

5 Bidrag till utveckling av näringslivet i Malmöregionen

Under industridepartementets huvudtitel föreslår regeringen att sammanlagt 68 milj. kr. anvisas till ovanstående ändamål. Regeringen vill inrätta ett nytt investmentbolag som skall verka i Malmö. Detta skall ägas av staten och privata intressen. Det finns också anledning att påpeka att det redan finns ett investmentbolag med motsvarande uppgifter – Malmöhus Invest, som ägs av utvecklingsfonden i Malmöhus län. Vi anser inte att regeringen har redovisat ett underlag som styrker behovet av ett nytt investmentbolag. Utvecklingen i Malmö skulle främjas betydligt mera om investeringsfonderna blev generellt frisläppta. Det skulle stimulera investeringar och tillväxt, vilket även skulle främja tillkomsten av småföretag, bl. a. i Malmö. Regeringens förslag beträffande ett nytt investmentföretag bör avvisas.

Regeringens förslag att utvecklingsfonden i Malmöhus skall få 8 milj. kr. att disponera under tre år bör också avvisas. Som vi tidigare har framhållit i motion 1985/86:N314 bör utvecklingsfonderna huvudsakligen syssla med rådgivningsverksamhet i regioner där det finns otillräckligt kommersiellt utbud av rådgivning till småföretag. Detta kan knappast anses gälla för Malmö – Sveriges tredje största stad.

Vi kan däremot acceptera att 10 milj. kr. ställs till länsstyrelsens förfogande under tre år.

En satsning på universitetet i Lund ingår bland regeringens förslag att stärka den industriella utvecklingen i Malmöregionen. Regeringen vill anslå 24 milj. kr. att fördela över en fyraårsperiod till fler nybörjarplatser på fyra olika utbildningslinjer.

Investering i utbildning är, enligt vår mening, en bra och nödvändig långsiktig satsning för att främja näringslivet, basen för vårt välbefinnande. Vi har därför redan i vår motion 1985/86:Uh820 angående teknik och teknikerutbildning lämnat förslag till betydande förstärkningar av den tekniska utbildningen och forskningen.

Regeringens eget förslag till förstärkningar i årets budgetmotion var anmärkningsvärt blygsamt, i synnerhet om man jämför med de summor som den nu är beredd att anslå till enstaka regioner.

Av de 120 nya utbildningsplatserna i Lund föreslås 30 tillfalla verkstadsindustrilinen, som är en yrkesteknisk högskoleutbildning (YTH). Vi har i tidigare sammanhang avisat en utbyggnad av YTH-utbildningen i avvaktan på att denna utbildningsform utvärderas, bl. a. vad gäller innehåll och organisation.

Vi kan därför inte acceptera förslaget att utöka verkstadsindustrilinen och föreslår i stället att motsvarande medel används för andra förstärkningar. Vad gäller dessa liksom de övriga ökningarna av nybörjarplatser föreslår vi att den konkreta utläggningen skall göras i samråd med Lunds universitet.

7 Hemställan

Med stöd av ovanstående hemställs

1. att riksdagen ger regeringen i bemyndigande att för arbetsmarknadsutbildning för budgetåret 1986/87 disponera 130 000 000 kr. under anslaget B 5. *Sysselsättningsskapande åtgärder* för budgetåret 1986/87.
2. att riksdagen till arbetsmarknadspolitiska insatser i Malmöregionen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 14 000 000 kr.,
3. att riksdagen begär att regeringen undersöker möjligheterna att förändra beslutet att tilldela Volvo lokaliseringsbidrag för bilfabriken i Uddevalla i enlighet med vad som anförts i motionen samt att riksdagen i avvaktan på detta inte anslår medel till lokaliseringsbidrag till Saab-Scania för Malmöfabriken,
4. att riksdagen till *Utveckling av näringslivet i Malmöregionen, m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 10 000 000 kr.,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anføres om generellt frisläppande av medel i investeringsfonder. Mot. 1985/86:479

Stockholm den 7 april 1986

Alf Wennerfors (m)

Bengt Wittbom (m)

Sonja Rembo (m)

Anders G Högmark (m)

Ingrid Hemmingsson (m)

Per Westerberg (m)

Erik Holmkvist (m)

Gullan Lindblad (m)

Sten Svensson (m)

